

УДК [330.342.146: 657.471]: 001.8 (477.6+477.75)

О.П. КОРНІЙЧУК, канд. екон. наук, старший науковий співробітник
Інститут демографії та соціальних досліджень ім. М.В. Птухи НАН України, м. Київ

ПОРЯДОК ОБРАХУНКУ ВТРАТ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОГО ПОТЕНЦІАЛУ УКРАЇНИ, СПРИЧИНЕНИХ ОКУПАЦІЄЮ ДОНБАСУ ТА АНЕКСІЄЮ КРИМУ

Ключові слова: порядок обрахунку втрат, соціально-економічний потенціал, Україна, окупований Донбас, анексований Крим.

Застосовані сучасні теоретико-методичні підходи до порядку обрахунку втрат соціально-економічного потенціалу України внаслідок окупації Донбасу та анексії Криму. Вони охоплюють три категорії — людські ресурси, соціально-економічну інфраструктуру та навколишнє середовище.

Вступ. У результаті російсько-терористичної агресії в Україну з 2014 р. по теперішній час порушена цілісність соціально-економічної інфраструктури.

З метою суттєвого зменшення втрат, передусім людських, необхідна висока якість передбачення, попередження та протидії вищезначеним надзвичайним ситуаціям на основі комплексних програм.

Аналіз останніх досліджень. Проблемам комплексного підходу до оцінки втрат людського потенціалу, соціально-економічної інфраструктури та навколишнього середовища приділялась увага вітчизняними дослідниками Є. Хлобистовим, Л. Жаровою, В. Волошиним та ін., а також закордонними: А. Maskrey, J. Brikmann та ін. В умовах широкомасштабної московської агресії на територію України існує потреба в удосконаленні методичних підходів до обрахунку втрат соціально-економічного потенціалу окупованих територій Донбасу та анексованого Криму.

Мета дослідження. Обґрунтування порядку обрахунку втрат соціально-економічного потенціалу Донбасу та Криму постає в контексті необхідності його практичного використання Кабінетом Міністрів України.

Результати дослідження. Для обрахунку втрат соціально-економічного потенціалу Донбасу та України в цілому внаслідок московських окупаційних дій нами використані матеріали досліджень з визначення розмірів збитків на основі їхньої оцінки за наслідками надзвичайних ситуацій техногенного та природного характеру [1]. Взявши за основу зазначену методику, проведено її адаптацію до сучасних реалій в Україні.

Згідно з міжнародними критеріями, основними показниками для оцінки надзвичайних ситуацій є динаміка змін вартості активів, витрат на реконструкцію та розбудову інфраструктури [2—11].

Виходячи із міжнародного досвіду, автором структуровані збитки за трьома інституціями. Це — людські ресурси (1), соціально-економічна інфраструктура (2), а також навколишнє середовище (3).

1. Показники втрат людських ресурсів.

1.1. Збільшення рівня безробіття внаслідок надзвичайної ситуації визначається різницею між рівнем безробіття після і до надзвичайної ситуації з урахуванням кількості добровільно незайнятого та працездатного населення [1, С. 128—129].

$$UR = \frac{N^1}{N_e^1 + N^1} + \frac{N^0}{N_w^0 + N_{ve}^0},$$

де N^0 та N^1 — (the number of unemployed) кількість безробітних відповідно до та після надзвичайної ситуації, осіб; N_e^1 — (number of employees) кількість зайнятих після надзвичайної ситуації, осіб; N_w^0 — (the number of working age) кількість працездатних до надзвичайної ситуації, осіб; N_{ve}^0 — (the number of voluntarily employed population) кількість добровільно незайнятого населення до надзвичайної ситуації, осіб.

1.2. Збільшення кількості правопорушень унаслідок надзвичайної ситуації визначається як різниця у кількості зареєстрованих за певний проміжок часу після і до надзвичайної ситуації правопорушень за видами, що визначені внутрішніми органами які пов'язані із надзвичайною ситуацією [1, С. 128—129].

$$\Delta NO = \sum_{i=1}^n (NO^1 - NO^0),$$

де NO — (number of offenses) кількість правопорушень i -го виду, од.

2. Показники втрат інфраструктури

2.1. Збитки від втрати чи виведення з ладу об'єктів соціальної інфраструктури (Losses from loss or disrupt the social infrastructure) розраховується за всіма компонентами інфраструктури, що постраждала внаслідок надзвичайної ситуації [1, С. 113—114].

$$L_{inf} = \sum_i (V_p^b + V_s^b + V_h^b + V_l^b + V_c^b + V_r^b + V_s^b) + \sum_{T_{rec}} + C_s + C_{dr},$$

де V_p^b — (the residual book value of preschools) залишкова балансова вартість дитячих дошкільних закладів, що постраждали чи зруйновані внаслідок надзвичайної ситуації, тис. грн; V_s^b — (the residual book value of secondary schools) залишкова балансова вартість загальноосвітніх

навчальних закладів, що постраждали чи зруйновані внаслідок надзвичайної ситуації, тис. грн; V_h^b — (the residual book value of hospital) залишкова балансова вартість лікарняних закладів, що постраждали чи зруйновані внаслідок надзвичайної ситуації, тис. грн; V_l^b — (the residual book value of libraries) залишкова балансова вартість масових та універсальних бібліотек, що постраждали чи зруйновані внаслідок надзвичайної ситуації, тис. грн; V_c^b — (the residual book value of institutions of club type) залишкова балансова вартість закладів клубного типу, що постраждали чи зруйновані внаслідок надзвичайної ситуації, тис. грн; V_r^b — (residual book value of restaurants) залишкова балансова вартість об'єктів ресторанного господарства, що постраждали чи зруйновані внаслідок надзвичайної ситуації, тис. грн; V_s^b — (the residual book value of stores) залишкова балансова вартість магазинів, що постраждали чи зруйновані внаслідок надзвичайної ситуації, тис. грн; C_s — (cost of services) вартість послуг, що не будуть надані внаслідок втрати чи виведення з ладу об'єктів соціальної інфраструктури протягом часу T_{rec} (термін відновлення) на відновлення роботи інфраструктури, тис. грн; C_{dr} — (costs of dismantling or reconstruction) витрати на демонтаж або реконструкцію об'єктів інфраструктури, тис. грн.

2.2. Збитки від втрати чи пошкодження житлового фонду (Losses from loss or damage housing) розраховуються, як [1, С. 112—113]:

$$H_{loss} = C_{eh} \cdot Q + C_{dr} + C_{hr} + C_{pr},$$

де C_{eh} — (estimated cost housing) оціночна вартість житлового фонду до надзвичайної ситуації, грн; Q — фактичний фізичний знос житлового фонду, %; C_{dr} — (the cost of dismantling the ruins) витрати на демонтаж руїн, грн; C_{hr} — (repair costs of housing) витрати на ремонт або відновлення пошкодженого житлового фонду, грн; C_{pr} — (the cost of resettlement of people) витрати на тимчасове або постійне розселення людей, що мешкали у житлових будинках, грн.

2.3. Фізичний знос житлового фонду розраховується за формулою [1, С. 113]:

$$Q = 212,2 \left(\frac{t}{T \cdot k} \right)^3 - 328,3 \left(\frac{t}{T \cdot k} \right)^2 + 188,4 \left(\frac{t}{T \cdot k} \right) + 3,$$

де Q — фактичний знос житлового фонду, %; t — фактичний час експлуатації будинку, років;

T — нормативний термін служби будинку, років; k — експлуатаційний коефіцієнт, що визначає умови експлуатації житлового фонду або конструктивного елемента (погані $k < 1$, нормальні $k = 1$, добрі $k > 1$) $k = 0,61 \cdot T_n^{-0,5} + 0,731$.

2.4. Зростання цін на окремі товари та послуги, спричинені надзвичайними ситуаціями, розраховується за окремими групами товарів і послуг, що були зафіксовані управлінням контролю за цінами відповідного територіального органу [1, С. 110]:

$$P_i = \Sigma [W_j^0 \cdot (\bar{p}_j^1 - \bar{p}_j^0)]$$

де W_j^0 — ваговий коефіцієнт (питома вага витрат на j -й вид товарів (послуг) у загальній структурі споживання в період до надзвичайної ситуації. Визначається за такими категоріями товарів (послуг): споживчі товари (послуги); продукція підприємств-виробників; послуги пошти та зв'язку для підприємств, установ, організацій; послуги перевезення залізничним транспортом і транспортування трубопроводами; будівельно-монтажні роботи за видами економічної діяльності та типами будівель і споруд.

2.5. Збільшення попиту на окремі види товарів і послуг, викликане надзвичайними ситуаціями, згідно з даними місцевих (районних), цивільно-військових адміністрацій розраховується [1, С. 111—112]:

$$Q = \Sigma_{j=1}^n W^1 (q^1 - q^0) p^1,$$

де W^1 — (weight consumption) ваговий коефіцієнт (частка споживачів j -го виду товару (послуги) на ринку регіону, що постраждав внаслідок надзвичайної ситуації); q — кількість випадків придбання j -го виду товарів (послуг) до та після надзвичайної ситуації; p^1 — середня ціна на j -й вид товарів (послуг) після надзвичайної ситуації відповідно, грн.

2.6. Інші наслідки надзвичайних ситуацій у виробничо-фінансовій сфері, які не підпадають під позиції, що наведені вище, розраховуються експертним шляхом або за формулою [1, С. 111—112]:

$$H = \Sigma_{j=1}^n W_j^1 (B^0 - B^1),$$

де W_j — питома вага витрат на j -й вид наслідків; B^0 та B^1 (cash spending) розмір грошових витрат, що виникли або змінились внаслідок

надзвичайної ситуації у грошовому вигляді на момент до та після її виникнення.

2.7. Втрата податкових надходжень при надзвичайних ситуаціях визначається як різниця між податковими надходженнями за період до та після надзвичайної ситуації за суб'єктами оподаткування, згідно з річними звітами у частині, що за експертними оцінками, може бути спричинена надзвичайною ситуацією.

Суб'єкт оподаткування — юридична або фізична особа, яка зобов'язана згідно з чинним законодавством сплачувати відповідні податки або платежі [1, С. 110].

$$T_{loss} = \Sigma_{j=1}^m \Sigma_{i=1}^n (T_{rev0} - T_{rev1}),$$

де T_{revx} — (the amount of tax revenues) розмір податкового надходження, грн; i — вид податку; j — суб'єкт оподаткування.

2.8. Розрахунок збитків від невироблення продукції внаслідок припинення виробництва (The calculation of loss does not develop products because of layoff) визначається на основі обсягів виробництва за визначений період по кожному об'єкту як розмір не отриманого прибутку від реалізації продукції за узгодженими цінами базового періоду [1, С. 100]:

$$P_{lay\ off} = \Sigma_{j=1}^n P_j^{t-1} i_t K_{ind}^t,$$

де P_j^{t-1} — прибуток, що отримало j -е підприємство за проміжок часу $(t-1)$ (profit company received during the time interval) (до надзвичайної ситуації), тис. грн; t — (time) час, за який проводиться розрахунок (час на відновлення роботи підприємства або заповнення дефіциту на ринку конкретного товару), міс; i_t — індекс інфляції за період t (inflation index for the period); K_{ind}^t — середня норма прибутковості галузі (the average rate of return the industry), в якій функціонувало j -е підприємство.

2.9. Загальні збитки від руйнування та пошкодження основних фондів виробничого призначення (Funds for production purposes) складаються зі збитків від повного або часткового руйнування і пошкодження будівель, споруд, корпусів, техніки, обладнання й інших видів основних фондів виробничого призначення та розраховуються за такою формулою [1, С. 93]:

$$F_{pp} = \Sigma_1^n (\Delta P^i \cdot R_a^i) - R_v,$$

де ΔP^i — зменшення балансової вартості i -го виду основних фондів виробничого призна-

чення внаслідок повного або часткового руйнування з урахуванням відповідних коефіцієнтів індексації; R_a^i — (amortization rate) коефіцієнт амортизації i -го виду основних фондів виробничого призначення; n — кількість видів основних фондів виробничого призначення, що були частково або повністю зруйновані; R_v — (the residual value) ліквідаційна вартість одержаних матеріалів і устаткування.

2.10. Загальні збитки від руйнування та пошкодження основних фондів невиробничого призначення (the funds of nonproductive assets) (житла, комунікацій, споруд та будівель допоміжного призначення тощо) розраховуються, виходячи із залишкової балансової вартості зруйнованих об'єктів за такою формулою [1, С. 93]:

$$F_{np} = \sum_{i=1}^n (\Delta P^i \cdot R_a^i) - R_v,$$

де ΔP_i — балансова вартість i -го виду повністю зруйнованих фондів невиробничого призначення з урахуванням відповідних коефіцієнтів індексації; R_a^i — коефіцієнт амортизації i -го виду фондів невиробничого призначення; n — кількість видів зазначених фондів, що були повністю зруйновані; R_v — ліквідаційна вартість одержаних матеріалів і устаткування.

2.11. Збитки від втрат іншого майна (the losses of other assets) (A_{loss}) розраховуються для організацій, виходячи із залишкової балансової вартості, а для громадян — виходячи із середньої ринкової ціни відповідного майна на момент його втрати, що оцінюється експертним шляхом, за такою формулою [1, С. 95—96]:

$$A_{loss} = \sum_{i=1}^m (V_p^i \cdot R_a^i \cdot P_{ci}^i \cdot Q_{org}^i) + \sum_{j=1}^n (P_{am}^j \cdot Q_c^j),$$

де V_p^i — (the carrying value of the lost property) балансова вартість i -го виду втраченого майна організацій; R_a^i — (amortization rate) коефіцієнт амортизації i -го виду втраченого майна організацій; P_{ci}^i — (price change index) індекс зміни цін стосовно часу придбання i -го виду майна; Q_{org}^i — (the number of lost property) кількість втраченого майна організацій i -го виду; P_{am}^j — (average market price) середня ринкова ціна j -го виду втраченого майна громадян; Q_c^j — (the number of citizens lost property) кількість втраченого майна громадян j -го виду; m — кількість видів майна, втраченого органі-

заціями; n — кількість видів майна, втраченого громадянами.

3. Розрахунок збитків від забруднення навколишнього середовища проводиться за основними реципієнтами (об'єктами). До них відносяться населення, житлово-комунальна, промислова, соціальна та транспортна інфраструктури, а також довкілля — сільськогосподарські угіддя, лісові, рибні та рекреаційні ресурси.

Застосування сучасного методу визначення економічного збитку за реципієнтами потребує належної кількісної та якісної оцінки впливу різних забруднювачів на конкретні об'єкти. Тобто здійснюється розрахунок зміни стану реципієнтів внаслідок забруднення середовища.

Обсяг витрат на подолання наслідків забруднення навколишнього середовища включає об'єм відшкодувань на його попередження та ліквідацію наслідків.

3.1. Коефіцієнт урахування територіальних соціально-економічних особливостей залежить від чисельності жителів у населених пунктах зони надзвичайної ситуації, економічного, рекреаційного та природоохоронного значення території [1, С. 115—116]:

$$C_t = C_{ni} \cdot C_{ev},$$

де C_{ni} — (coefficient depends on the number of inhabitants) коефіцієнт, що залежить від чисельності жителів населеного пункту; C_{ev} — (coefficient that takes into account the economic value) коефіцієнт, що враховує господарське значення населеного пункту.

3.2. Загальна оцінка соціально-економічних наслідків надзвичайних ситуацій з урахуванням необхідних змін та доповнень до наявного порядку у вартісному вигляді може розраховуватися, як [1, С. 92]:

$$E_{s-e} = E_{i/ff} + E_{n/s},$$

де $E_{i/ff}$ — (the effects of industrial and finance area) наслідки у виробничо-фінансовій сфері, що охоплюють основні витрати у сфері матеріального виробництва та фінансові збитки внаслідок надзвичайної ситуації; $E_{n/s}$ — (the effects of natural and social area) наслідки, що виникають у природно-соціальній сфері, тобто витрати та збитки, пов'язані зі зміною рівня життя населення, його добробуту, зі споживанням ресурсів, товарів і послуг, використанням предметів та явищ природи для задоволення суспільних потреб.

Для обрахунку витрат соціально-економічного потенціалу Донбасу пропонуємо виконувати такий порядок.

1. *Витрати домогосподарств* при надзвичайних ситуаціях, за експертними оцінками, обчислюються як зміна сукупних витрат домогосподарств у зв'язку із надзвичайною ситуацією. Вони характеризуються зміною співвідношення грошових доходів та сукупних витрат домогосподарств у періоди до та після надзвичайної ситуації [1, С. 108–109].

$$Sn = C_{t1} - C_{t0},$$

де Sn — витрати, що несуть домогосподарства внаслідок надзвичайної ситуації, грн; C_{t0} та C_{t1} — сукупні витрати домогосподарств до та після надзвичайної ситуації відповідно, грн. Розраховуються:

$$C_{t0} = S_c - S_{n-c},$$

де S_c — (consumer the total cost) споживчі сукупні витрати; S_{n-c} — (not total consumer spending) неспоживчі сукупні витрати.

$$F_c = \frac{Ct^1 - Ct^0}{Hci^0 - Hci^1},$$

де F_c — коефіцієнт втрат домогосподарств внаслідок надзвичайної ситуації та Hci^0 та Hci^1 — грошові доходи домогосподарств у період до та після надзвичайної ситуації, грн.

2. *Страхові витрати на ліквідацію наслідків надзвичайних ситуацій* розраховуються як загальна сума страхового відшкодування (за мінусом суми безумовної франшизи) за кожним страховим випадком, спричиненим надзвичайною ситуацією (а також за кількома страховими випадками відносно об'єкта страхування), та загальна страхова сума згідно з договором у випадках, коли фактичні збитки перевищують граничний рівень виплати страхового відшкодування [1, С. 106].

3. *Витрати на виплату пенсій (Spending on pensions)* у разі втрати годувальника розраховуються на кожну дитину за такою формулою [1, С. 99]:

$$\sum P_s = 12 \cdot P_{size} \cdot P$$

де 12 — кількість місяців у році; P_{size} — 0,694* тис. гривень — (the size of the monthly pension for a child) розмір щомісячної пенсії на дитину до досягнення 23 років (за даними органів соціального забезпечення за умови навчання дітей

у навчальних закладах); P — (period) період, на який призначається пенсія у разі втрати годувальника, роки.

Висновки. Українське суспільство і держава потребують створення сучасної системи класифікації небезпек у політичній, економічній, гуманітарній, військовій, інформаційній та екологічній сферах, розробки і впровадження відповідних індикаторів. Метою цього має стати попередження та мінімізація людських жертв і збитків, інфраструктури і навколишнього середовища в умовах військових дій Кремля. Зазначена система має реалізовуватись у рамках Державної стратегії мінімізації вразливості громад, районів, областей, інфраструктури та вірогідності виникнення надзвичайної ситуації у соціальній, економічній та природоохоронних сферах. При цьому в її основу має бути покладений принцип достатності гуманітарного (культурного), соціального, економічного, безпекового і військового потенціалу протидіяти загрозам та враховувати чутливість громадян до можливих надзвичайних ситуацій.

Запропоновані в дослідженні підходи мають практичне значення у разі комплексної оцінки втрат соціально-економічного потенціалу Донбасу, Криму та в цілому України. Вони є актуальними для обґрунтування правового захисту української держави в міжнародних судових інстанціях, а також під час прогнозування обсягу бюджетних витрат і приватних інвестицій у зазначені регіони.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. *Соціально-економічний аналіз надзвичайних ситуацій природного та техногенного характеру* / Волошин С.М., Жарова Л.В., Хлобистов Є.В., Чебанов О.А. / За наук. ред. Є.В. Хлобистова / РВПС України НАН України, НДІ СРП. — Сімферополь : СОНАТ, 2010. — 258 с.
2. *Cardona O.D.* The need for rethinking the concept of vulnerability and risk from a holistic perspective / O.D. Cardona. — London : Earthscan, 2004. — 234 p.
3. *Brikmann J.* Danger need not spell disaster — but how vulnerable are we? / J. Brikmann. — Tokyo : UN univ, 2005. — 42 p.
4. *Brauch H.G.* Threats, challenges, vulnerabilities, risks in environmental and human security / H.-G. Brauch // Publication series of UNU-EHS. — N 1. — 2005. — P. 42–58.
5. *Hyogo framework for action 2005-2015: building the resilience of nations and communities to disasters* // UN [Електронний ресурс]. — Режим доступу : www.unisdr.org/we/dp/intergover/official-doc/L-docs/Hyogo-framework-for-action-english.pdf

6. Cardona O.D. Evaluacion de la Amenaza, la Vulnerabilidad y el Riesgo / O.D. Cardona. — Bogota : Tercer Mundo Editored. 1993 — 75 p.
7. van Ginkel H. Introduction speech regarding the expert workshop «Measuring the Vulnerability», 23—23 Jan. 2005 / H. van Ginkel — Kobe : UNU-HENS, 2005. — P. 12—18.
8. Living with risk — the global review of disaster reduction initiatives / UN ISDR. — Geneva : UN publications, 2004. — 350 p.
9. Reducing disaster risk: a challenge for development / UNDP. — NY : UNDP press, 2004. — 268 p.
10. Maskrey A. Vulnerability Accumulation in Peripheral Region of Latin America: the challenge for disaster prevention and management / A. Maskrey. — London : IDNDR, 1993. — 203 p.
11. Bogardi J. Vulnerability assessment: the first step towards sustainable riskreduction / J. Bogardi, J.Brikmann. — Berlin : Logos Verlag Berlin, 2004. — 176 p.
9. Andrew M. (ed.) (2004), Reducing disaster risk: a challenge for development, UNDP press, New-York, United States of America.
- 11.. Maskrey A. (1993), Vulnerability Accumulation in Peripheral Region of Latin America: the challenge for disaster prevention and management, IDNDR, London, United Kingdom.
11. Bogardi J. and Brikmann J. (2004), Vulnerability assessment: the first step towards sustainable riskreduction, Logos Verlag Berlin, Berlin, Germany.

Надійшла 11.02.2016

REFERENCES

1. Voloshyn S.M., Zharova L.V., Khlobystov Ye.V. and Chebanov O.A. (2010), Sotsial'no-ekonomichnyy analiz nadzvychaynykh situatsiy pryrodnoho ta tekhnohennoho kharakteru [Socio-economic analysis of natural and man-made emergency situations], RVPS Ukrayiny NAN Ukrayiny, NDI SRP, SONAT, Simferopol', Ukraine.
2. Cardona O. (2004), The need for rethinking the concept of vulnerability and risk from a holistic perspective, Earthscan, London, United Kingdom.
3. Brikmann J. (2005), Danger need not spell disaster — but how vulnerable are we?, UN univ, Tokyo, Japan.
4. Brauch H.G. (2005), Threats, challenges, vulnerabilities, risks in environmental and human security, N.1, Publication series of UNU-EHS, Bonn, Germany.
5. The United Nations Office for Disaster Risk Reduction (2005), Hyogo framework for action 3 2005-2015: building the resilience of nations and communities to disasters available at: www.unisdr.org/wcdr/intergover/official-doc/L-docs/Hyogo-framework-for-action-english.pdf (Accessed 3 April 2016).
6. Cardona O. (1993), Evaluacion de la Amenaza, la Vulnerabilidad y el Riesgo, Tercer Mundo Editored, Bogota, Columbia.
7. van Ginkel H. (2005), Introduction speech regarding the expert workshop Measuring the Vulnerability, UNU-HENS, Kobe, Japan.
8. Mohamed A. Mario, B. (ed.) (2004), Living with risk — the global review of disaster reduction initiatives, UN ISDR, Geneva, Switzerland.

А.П. Корнийчук

Институт демографии и социальных исследований им. М.В. Птухи НАН Украины, г. Киев

ПОРЯДОК ПОДСЧЕТА ПОТЕРЬ СОЦИАЛЬНО-ЭКОНОМИЧЕСКОГО ПОТЕНЦИАЛА УКРАИНЫ В РЕЗУЛЬТАТЕ ОККУПАЦИИ ТЕРРИТОРИИ ДОНБАССА И АННЕКСИИ КРЫМА

Использованы современные теоретико-методические подходы к порядку расчета потерь социально-экономического потенциала Украины из-за оккупации Донбасса и аннексии Крыма. Они охватывают три категории — человеческие ресурсы, социально-экономическую инфраструктуру, а также окружающую среду.

Ключевые слова: порядок расчета потерь, социально-экономический потенциал, Украина, оккупированный Донбасс, аннексированный Крым.

О.Р. Корнийчук

Ptoukha Institute for Demography and Social Studies of the NAS of Ukraine, Kyiv

RULES OF CALCULATION OF LOSS SOCIO-ECONOMIC POTENTIAL OF UKRAINE THAT RESULTING FROM THE OCCUPATION OF DONBAS AND ANNEXATION OF THE CRIMEA

The modern theoretical and methodological approaches to the procedure of calculation of the loss of social and economic potential of Ukraine due to occupation of the Donbass and annexation of the Crimea were used in the paper. They cover three categories — human resources, social-economic infrastructure and environment.

Key words: the procedure for calculating the losses, the socio-economic potential, Ukraine, Donbass occupied, annexed Crimea.